УДК 615.256.3:577.17].003

К. І. Дорикевич

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ГОРМОНАЛЬНИХ КОНТРАЦЕПТИВІВ

Проведено оцінку економічної доступності гормональних контрацептивів з урахуванням реального стану доходів споживачів (пацієнтів) – середньої заробітної плати та прожиткового мінімуму.

Ключові слова: репродуктивне здоров'я, планування сім'ї, гормональні контрацептиви, економічна доступність.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Репродуктивне здоров'я населення є одним із основних критеріїв ефективності соціальної та економічної політики держави, чинником національної безпеки. Проблеми у сфері репродуктивного здоров'я в Україні зумовлені у т. ч. недостатньою поінформованістю населення з питань планування сім'ї та високим рівнем штучного переривання вагітності [7].

Гормональна контрацепція – сучасний зворотній метод попередження вагітності, перевагами якого є: висока ефективність (99,7 %); негайний контрацептивний ефект; відсутність необхідності участі медичного спеціаліста, проведення гінекологічного огляду перед початком і перерви під час застосування препаратів; простота (доступність) методу; відсутність зв'язку методу безпосередньо зі статевим контактом; незначна кількість побічних ефектів (при застосуванні низькодозованих препаратів); можливість приймати препарати тривало та, за необхідності, самостійно припиняти їх застосування, а також використовувати жінкам, які народжували та не народжували [14].

На сьогодні гормональній контрацепції віддає перевагу понад 100 млн жінок репродуктивного віку у світі, в Україні – біля 12 %. Непопулярність цього методу контрацепції в Україні пояснюється недостатньою поінформованістю населення та низькою економічною доступністю препаратів [1].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вітчизняні науковці досліджують медичні аспекти гормональної контрацепції у жінок при різних захворюваннях (ендометріозі, міоми матки, дисгормональних захворюваннях молочних залоз, метаболічному синдромі, туберкульозі, онкозахворюваннях), за умов застосування препаратів у пролонгованому режимі та у різних лікарських формах [2-4, 8-13]. Також вивчаються особливості гормональної контрацепції у жінок пізнього репродуктивного віку включно з аспектами впливу препаратів на кісткову тканину [6, 15].

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Забезпечення економічної доступності лікарських засобів є одним із основних завдань Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 роки (наказ МОЗ України № 769 від 13.09.2010). На даний час в Україні пацієнти оплачують вартість лікарських засобів (ЛЗ), у т. ч. для запобігання вагітності, самостійно. Тому актуальним є вивчення економічної доступності гормональних контрацептивів для пацієнтів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою роботи є визначення практичного арсеналу гормональних контрацептивів (препаратів, які зареєстровані в Україні та фізично доступні в аптечних закладах) та їх економічної доступності з урахуванням реального стану доходів споживачів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний арсенал гормональних контрацептивів в Україні, за даними Державного реєстру ЛЗ (станом на 01.11.2013), складається із засобів

© Дорикевич К. І., 2013

для систематичного (35 препаратів) та періодичного (5 препаратів) застосування. Контрацептиви для систематичного застосування включають:

- 29 комбінованих препаратів для перорального застосування (26 монофазних і три багатофазних);
- два комбіновані препарати для парентерального використання (пластир – терапевтична трансдермальна система, вагінальне кільце);
- чотири гестагенні препарати – по два для перорального та парентерального (ін'єкція, внутрішньоматкова система) застосування.

Контрацептиви для періодичного застосування (засоби невідкладної контрацепції) представлені 5 препаратами.

Торгові назви гормональних контрацептивів наведені нижче у табл. 2.

Слід відзначити, що за 2012-2013 рр. в Україні були зареєстровані такі нові засоби гормональної контрацепції як Артиція, Дайла, Дарілія, Джаз плюс, Жастінда, Міланда, Наадін, Ярина плюс. Контрацептиви Ярина плюс та Джаз плюс, на відміну від препаратів Ярина та Джаз, містять у своєму складі похідне фолієвої кислоти – левомефолат кальцію.

Визначення економічної доступності гормональних контрацептивів для систематичного застосування проводили з використанням коефіцієнтів, що дозволяють порівняти вартість курсу контрацепції з рівнем доходів споживачів [5]. Роздрібну вартість ЛЗ та курсу контрацепції (один рік, 13 циклів) визначали на основі середньозваженої роздрібної вартості препаратів в Україні за даними тижневика «Аптека» (http://www.apteka.ua/ceny-na-lekarstvennye-sredstva-i-izdeliya-mednaznacheniya) станом на 01.11.2013. Для розрахунку коефіцієнтів доступності (Кд) були використані формули:

Кд1 = (середня вартість ЛЗ / середня заробітна плата) × 100;

Кд2 = (середня вартість ЛЗ / прожитковий мінімум) × 100;

Кд3 = (середня вартість курсу контрацепції / середня заробітна плата) × 100;

Кд4 = (середня вартість курсу контрацепції / прожитковий мінімум) × 100;

Кд заг. = (Кд1 + Кд2 + Кд3 + Кд4) / 4.

Виходячи з наведених формул, чим менше значення коефіцієнту доступності (Кд заг.), тим вища доступність ЛЗ для споживача (пацієнта). При розрахунках використовувалися дані про середню заробітну плату (по Львівській області) та прожитковий мінімум станом на 01.11.2013: 2891 грн та 1147 грн відповідно. Результати розрахунку коефіцієнтів доступності наведені у табл. 1. На даний час відсутні в оптовій пропозиції такі препарати як Белара, Дайла, Жастінда, Міланда, Наадін, Хлое.

Як видно з наведених у табл. 1 даних, найменше значення коефіцієнту доступності (Кд заг. менше 25) мають контрацептиви: ін'єкційний препарат Депо-провера (№ 1) та монофазні препарати II покоління – Ригевідон (№ 21, № 63), Ригевідон$_{21+7}$, (№ 21, № 63), Мінізистон (№ 21). Високе значення коефіцієнту доступності (Кд заг. більше 50), а, отже, низьку економічну доступність для споживачів, мають контрацептиви, що були зареєстровані в Україні після 2000 р.: комбіновані монофазні препарати III покоління – Жанін (№ 21), Фемоден (№ 21), Ярина (№ 21), Ярина плюс (№ 21), Джаз (№ 28), Джаз плюс (№ 28); комбінований чотирифазний препарат Клайра (№ 28); парентеральні комбіновані препарати Новаринг (№ 1) та Евра (№ 3); гестагенний препарат Чарозетта (№ 28). Усі наведені контрацептиви з Кд заг. більше 50 є оригінальними препаратами.

Слід відзначити, що використання упаковок, які містять по три блістери контрацептивів (Ригевідон, Ригевідон$_{21+7}$, Три-регол, Три-регол$_{21+7}$, Марвелон) дає можливість економити від 7,8 % (Три-регол) до 28 % (Марвелон) коштів.

Наступним етапом дослідження було визначення економічних показників гормональних контрацептивів відповідно до їх класифікації за складом (табл. 2). Середню вартість упаковки препаратів визначали з урахуванням курсу контрацепції – 28 днів (ЛЗ для перорального застосування – № 21, № 28; вагінальне кільце – № 1; пластир – № 3). Одна ін'єкція Депо-провера забезпечує курс контрацепції – 12 тижнів, внутрішньоматкова система Мірена – 5 років. Засоби невідкладної контрацепції призначені для разового використання (після незахищеного статевого контакту).

Таким чином середня вартість комбінованих монофазних контрацептивів – 99,11 грн, найменша вартість у препарату Ригевідон (44,58 грн), найбільша – Джаз (160,86 грн). Середня вартість багатофазних препаратів – 93,94 грн, найменша вартість у препарату Три-регол (58,86 грн), найбільша – Клайра (163,58 грн). Середня вартість парентеральних комбінованих контрацептивів – 209,29 грн, гестагенних для перорального вживання – 100,56 грн. Гестагенні внутрішньоматкові системи та ін'єкційні засоби представлені по одному препарату, їхня вартість 1819,39 грн та 51,64 грн відповідно. Середня вартість засобів невідкладної контрацепції – 70,95 грн, най-

Таблиця 1

КОЕФІЦІЄНТИ ДОСТУПНОСТІ ГОРМОНАЛЬНИХ КОНТРАЦЕПТИВІВ

№ з.п.	Назва ЛЗ	Середня вар-тість ЛЗ, грн	Середня вартість курсу контрацепції, грн	Кд1	Кд2	Кд3	Кд4	Кд заг.
1	Депо-провера, № 1	51,64	206,56	1,79	4,50	7,14	18,00	7,86
2	Ригевідон, № 21	44,58	579,54	1,54	3,89	20,05	50,53	14,00
3	Ригевідон$_{21+7}$, № 21	45,73	594,49	1,58	3,99	20,56	51,83	19,49
4	Ригевідон, № 63	123,72	535,71	4,28	10,77	18,53	46,71	20,07
5	Ригевідон$_{21+7}$, № 63	127,30	551,21	4,40	11,10	19,07	48,06	20,66
6	Мінізистон, № 21	51,25	666,25	1,77	4,47	23,05	58,09	21,85
7	Три-регол, № 21	58,86	765,18	2,04	5,13	26,47	66,71	25,09
8	Три-регол$_{21+7}$, № 21	59,38	771,94	2,05	5,18	26,70	67,30	25,31
9	Три-регол$_{21+7}$, № 63	156,64	678,25	5,42	13,66	23,46	59,13	25,42
10	Регулон, № 63	157,09	680,20	5,43	13,70	23,53	59,30	25,49
11	Три-регол, № 63	162,84	705,10	5,63	14,20	24,39	61,47	26,42
12	Регулон, № 21	62,29	809,77	2,15	5,43	28,01	70,60	26,55
13	Лактинет, № 28	66,73	867,49	2,31	5,82	30,01	75,63	28,44
14	Новінет, № 63	180,67	782,30	6,25	15,75	27,06	68,20	29,32
15	Новінет, № 21	69,12	898,56	2,39	6,03	31,08	78,34	29,46
16	Ліндинет 20, № 21	70,82	920,66	2,45	6,17	31,85	80,27	30,19
17	Ліндинет 20, № 63	188,28	815,25	6,51	16,41	28,20	71,08	30,55
18	Логест, № 21	88,29	1147,77	3,05	7,70	39,70	100,07	37,63
19	Марвелон, № 63	232,88	1008,37	8,06	20,30	34,88	87,91	37,79
20	Мідіана, № 21	89,03	1157,39	3,08	7,76	40,03	100,91	37,95
21	Дарілія, № 28	92,60	1203,80	3,20	8,07	41,64	104,95	39,47
22	Ліндинет 30, № 21	95,46	1240,98	3,30	8,32	42,93	108,19	40,69
23	Діане-35, № 21	107,05	1391,65	3,70	9,33	48,14	121,33	45,63
24	Марвелон, № 21	107,77	1401,01	3,73	9,40	48,46	122,15	45,94
25	Мерсилон, № 21	109,41	1422,33	3,78	9,54	49,20	124,00	46,63
26	Жанін, № 21	124,18	1614,34	4,30	10,83	55,84	140,74	52,93
27	Фемоден, № 21	129,61	1684,93	4,48	11,30	58,28	146,90	55,24
28	Чарозетта, № 28	134,38	1746,94	4,65	11,72	60,43	152,31	57,28
29	Ярина, № 21	136,51	1774,63	4,72	11,90	61,38	154,72	58,18
30	Ярина плюс, № 21	137,71	1790,23	4,76	12,00	61,92	156,08	58,69
31	Мірена, №1	1819,39	363,88	62,93	158,62	12,29	31,72	66,47
32	Джаз, № 28	160,86	2091,18	5,56	14,02	72,33	182,32	68,56
33	Джаз плюс, № 28	160,85	2091,05	5,56	14,02	72,33	182,31	68,56
34	Клайра, № 28	163,58	2126,54	5,66	14,26	73,56	185,40	69,72
35	Новаринг, № 1	206,92	2689,96	7,16	18,04	93,05	234,52	88,19
36	Евра, № 3	211,66	2751,58	7,32	18,45	95,18	239,89	90,21

менша вартість у препарату Евадір 2 (23,87 грн), найбільша – Двелла (134,57 грн).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

В умовах сучасної вітчизняної медицини особливо важливою є економічна складова лікарського забезпечення населення, у т. ч. при плануванні сім'ї. У публікації визначено практичний арсенал засобів гормональної контрацепції в Україні та подані економічні характеристики препаратів у співвідношенні до показників доходів споживачів (середня заробітна плата, прожитковий мінімум). Отримані результати досліджень дозволяють оптимізувати фармацевтичну допомогу жінкам у частині витрат, а також можуть бути використані при формуванні асортименту ЛЗ аптек.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Аборты и контрацепция в Украине. Стратегическая оценка политики, программ и исследований. – МЗ Украины, ВОЗ, 2008. – 88 с.

2. Вдовиченко Ю. П. Порівняльні аспекти пероральної та вагінальної гормональної контр-

Таблиця 2

ЕКОНОМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГОРМОНАЛЬНИХ КОНТРАЦЕПТИВІВ

№ з.п.	Назва ЛЗ	Фірма-виробник, країна	Середня вар-тість ЛЗ, грн
Комбіновані монофазні ЛЗ			
1	Ригевідон, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	44,58
2	Ригевідон$_{21+7}$, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	45,73
3	Мінізистон, № 21	Йєнафарм, Німеччина	51,25
4	Регулон, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	62,29
5	Новінет, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	69,12
6	Ліндинет 20, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	70,82
7	Логест, № 21	Органон, Нідерланди	88,29
8	Мідіана, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	89,03
9	Дарілія, № 28	Гедеон Ріхтер, Угорщина	92,60
10	Ліндинет 30, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	95,46
11	Діане-35, № 21	Байєр, Німеччина	107,05
12	Марвелон, № 21	Органон, Нідерланди	107,77
13	Мерсилон, № 21	Органон, Нідерланди	109,41
14	Жанін, № 21	Байєр, Німеччина	124,18
15	Фемоден, № 21	Байєр, Німеччина	129,61
16	Ярина, № 21	Байєр, Німеччина	136,51
17	Ярина плюс, № 21	Байєр, Німеччина	137,71
18	Джаз плюс, № 28	Байєр, Німеччина	160,85
19	Джаз, № 28	Байєр, Німеччина	160,86
Середня вартість			99,11
Комбіновані багатофазні ЛЗ			
1	Три-регол, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	58,86
2	Три-регол$_{21+7}$, № 21	Гедеон Ріхтер, Угорщина	59,38
3	Клайра, № 28	Байєр, Німеччина	163,58
Середня вартість			93,94
Парентеральні комбіновані ЛЗ			
1	Новаринг, № 1	Органон, Нідерланди	206,92
2	Евра, № 3	Янссен-сілаг, Бельгія	211,66
Середня вартість			209,29
Гестагенні ЛЗ (для перорального застосування)			
1	Лактинет, № 28	Гедеон Ріхтер, Угорщина	66,73
2	Чарозетта, № 28	Органон, Нідерланди	134,38
Середня вартість			100,56
Гестагенні внутрішньоматкові ЛЗ			
1	Мірена, № 1	Органон, Нідерланди	1819,39
Гестагенні ін'єкційні ЛЗ			
	Депо-провера, № 1	Пфайзер, Бельгія	51,64
Засоби невідкладної контрацепції			
1	Евадір 2, № 2	Прісайс Біофарм, Індія	23,87
2	Гінепристон, № 1	Обнінська хіміко-фармацевтична компанія, РФ	56,71
3	Ескапел, №1	Гедеон Ріхтер, Угорщина	64,00
4	Постінор, № 2	Гедеон Ріхтер, Угорщина	75,62
5	Двелла, № 1	Гедеон Ріхтер, Угорщина	134,57
Середня вартість			70,95

ацепції / Ю. П. Вдовиченко, Д. С. Ледін // Педіатрія, акушерство та гінекологія. – 2011. – Т. 73, № 4. – С. 216-219.

3. Влияние гормональной контрацепции на эпидемиологию рака у женщин / Ю. Кшисек, Т. Милевич, М. Кшичковска [и др.] // Здоровье женщины. – 2010. – № 8. – С. 194-198.

4. Гормональна контрацепція у жінок репродуктивного віку, хворих на туберкульоз / Р. В. Клінчук, С. П. Польова, В. Г. Дубіцина [та ін.] // Буковинський медичний вісник. – 2011. – № 4 (60). – С. 24-25.

5. Гравченко Л.А. Фармакоэкономический анализ рационального ассортимента и степе-

ни экономической доступности гормональных средств контрацепции / Л.А. Гравченко, Л.Н. Геллер // Сибирский медицинский журнал. – 2010. – № 3. – С. 91-94.

6. Григорьева Н.В. Гормональная контрацепция и костная ткань / Н.В. Григорьева // Медицинские аспекты здоровья женщины. – 2012. – № 6-7. – С. 44-63.

7. Державна програма «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 року, затверджена Постановою КМ України № 1849 від 27.12.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/.

8. Ласачко С. А. Новые возможности контрацепции для пациенток с дисгормонаотными заболеваниями молочных желез // Здоровье женщины. – 2010. – № 7. – С. 236-239.

9. Ледин Д. С. Влияние пероральной и вагинальной гормональной контрацепии на изменения микробиоценоза половых путей / Д. С. Ледин // Здоровье женщины. – 2011. – № 1. – С. 182-185.

10. Моисеева-Постоловская Т. Д. Комбинированные оральные контрацептивы и миома матки / Т. Д. Моисеева-Постоловская // Медицинские аспекты здоровья женщины. – 2012. – № 6-7. – С. 37-43.

11. Оценка влияния комбинированного орального контрацептива Линдинет 20 на механизмы регуляции пролиферативных процессов при эндометриоидной болезни / В. А. Потапов, В. И. Ивах, С. А. Пащенко, Е. В. Куликовская // Український медичний часопис. – 2012. – № 5 (91). – С. 78-81.

12. Соложан И. Н. Применение Лактинета у женщин с метаболическим синдромом в старшей возрастной репродуктивной группе / И. Н. Соложан // Медицинские аспекты здоровья женщины. – 2012. – № 6-7. – С. 64-67.

13. Тихомирова А. Л. Актуальность применения комбинированных оральных контрацептивов в пролонгированном режиме / А. Л. Тихомирова, А. А. Леденкова // Здоров'я України. Медична газета. Гінекологія – Акушерство – Репродуктологія. – 2013. – № 9. – С. 48.

14. Фармацевтична опіка при використанні засобів контрацепції: навч. посібн. / Вдовиченко Ю. П., Войтенко Г. М., ... Пушак К. І. [та ін.]. – К.: Книга плюс, 2010. – 176 с.

15. Шатковська А. С. Гормональна контрацепція у жінок пізнього репродуктивного віку / А. С. Шатковська, О. Г. Шиманська // Медицинские аспекты здоровья женщины. – 2010. – № 8. – С. 35-40.

УДК 615.256.3:577.17.003

К. И. Дорикевич

ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДОСТУПНОСТИ ГОРМОНАЛЬНЫХ СРЕДСТВ КОНТРАЦЕПЦИИ

Проведена оценка экономической доступности гормональных средств контрацепции с учетом реального состояния доходов потребителей (пациентов) – средней заработной платы и прожиточного минимума.

Ключевые слова: репродуктивное здоровье, планирование семьи, гормональные средства контрацепции, экономическая доступность.

UDC 615.256.3:577.17].003

K. I. Dorykevych

THE ASSESSMENT OF THE ECONOMIC AFFORDABILITY OF HORMONAL CONTRACEPTIVES

There was assessed economic affordability of hormonal contraceptives with the real state income consumers (patients) – the average wage and the subsistence minimum.

Key words: reproductive health, family planning, hormonal contraceptives, economic affordability.

Адреса для листування:
79010 м. Львів, вул. Пекарська,69;
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.
Кафедра організації та економіки фармації
Тел. (0322)-76-86-18.
E-mail: pushakk@mail.ru

Надійшла до редакції:
15.11.2013